

PRACE NAUKOWE

Wyższej Szkoły Zarządzania i Przedsiębiorczości
z siedzibą w Wałbrzychu

T.52

Pedagogika, zarządzanie i inżynieria zarządzania wobec wyzwań współczesności

Relacje i interdyscyplinarność wyzwaniem współczesności

praca zbiorowa pod redakcją
Lucjana Kowalczyka
Marii Jolanty Żmichrowskiej
Franciszka Mroczo

ISSN 2450-3878
ISBN 978-83-60904-56-5

T. 52
(2) 2022

PRACE NAUKOWE

Wyższej Szkoły Zarządzania i Przedsiębiorczości
z siedzibą w Wałbrzychu

***Pedagogika, zarządzanie
i inżynieria zarządzania
wobec wyzwań współczesności***

***Relacje i interdyscyplinarność
wyzwaniem współczesności***

praca zbiorowa pod redakcją
Lucjana Kowalczyka
Marii Jolanty Żmichrowskiej
i Franciszka Mroczko

Wydawnictwo Wyższej Szkoły Zarządzania i Przedsiębiorczości
z siedzibą w Wałbrzychu

PRACA ZBIOROWA POD REDAKCJĄ

prof. dr hab. inż. Lucjana Kowalczyka
prof. zw. dr hab. Marii Jolanty Żmichrowskiej
prof. zw. dr hab. inż. Franciszka Mroczo

RECENZENCI

prof. zw. dr hab. inż. Stefan Antczak
prof. dr hab. Alina Kulczyk-Dynowska
prof. zw. dr hab. Andrzej Makowski
prof. zw. dr hab. Jerzy Niemczyk
prof. zw. dr hab. Kazimierz Perechuda

RADA PROGRAMOWA

Przewodniczący Rady Programowej – prof. zw. dr hab. inż. Franciszek Mroczo
Wiceprzewodniczący Rady Programowej – dr Małgorzata Kucharska
Członkowie:

- prof. dr hab. inż. Lucjan Kowalczyk
- dr Magdalena Pluskota

Redaktor Naczelny: prof. zw. dr hab. inż. Franciszek Mroczo
Zastępca Redaktora Naczelnego – dr Beata Owczarczyk
Sekretarz Redakcji: mgr Michał Lesman

Redaktorzy tematyczni:

dr Piotr Laskowski: ekonomia, administracja
dr Agnieszka Tabor-Smardzewska – pedagogika
dr Agnieszka Polanowska – zarządzanie
Redaktor techniczny i projekt okładki – Władysław Ramotowski

ADRES REDAKCJI:

Wyższa Szkoła Zarządzania i Przedsiębiorczości z siedzibą w Wałbrzychu
58-309 Wałbrzych, ul. Wrocławska 10
e-mail: kustosz@wwszip.pl
www.pracnaukowe.wwszip.pl

ISSN 2450-3878
ISBN 978-83-60904-56-5

© *Copyright by Wyższa Szkoła Zarządzania i Przedsiębiorczości z siedzibą w Wałbrzychu 2022*
Wszelkie prawa zastrzeżone. Kopiowanie, przedrukowywanie i rozpowszechnianie całości lub fragmentów bez zgody wydawcy jest zabronione.

Redakcja deklaruje wersję papierową czasopisma jako podstawową.

Printed in Poland

SPIS TREŚCI

Lucjan Kowalczyk, Maria Jolanta Żmichrowska, Franciszek Mroczo Wstęp	5
Maria Jolanta Żmichrowska, Magdalena Pluskota Wielopłaszczyznowy wymiar opieki nad dzieckiem w Polsce. Tradycja i nowoczesność	9
Olga Tsaryk, Mariana Sokol The euro-integration processes of higher education system through the prisms of values survey	19
Miroslav Gejdoš Antropologia Jana Pawła II. Człowiek, rodzina, wychowanie	25
Nadiia Senovska, Iryna Nestaiko Algorytm analizy webinarów dla nauczycieli	33
Olga Jabłonko „W niewoli sieci” – współczesne zagrożenia dzieci i młodzieży	43
Beata Owczarczyk, Agnieszka Tabor-Smardzewska Atmosfera w pracy – istota i znaczenie dla pracowników na podstawie badań ankietowych wśród nauczycieli szkół podstawowych	61
Oksana Bodnar, Maria Vuytsik Якісне виконання обов'язків персоналу як фактор розвитку організаційної культури	73
Anna Sosińska, Piotr Sosiński Państwo, prawo i pedagogika w walce z zagrożeniami związanymi z patotreściami	91
Marcin Paska Przekroczyć horyzont zdarzeń – technologia i etyka jutra	103
Lucjan Kowalczyk Turkusowa organizacja odpowiedzialna na wyzwania współczesności – relacji i interdyscyplinarności. Perspektywa Turkusowej Organizacji w zarządzaniu	119
Mariia Dykha, Valerii Dykha Ukraina w systemie przemian cywilizacyjnych świata i innowacyjnego rozwoju	149

Svitlana Sudomyr, Mariia Kuliak Social responsibility of enterprises in their innovative and strategic development	163
Kamil Zieliński Efektywność funkcjonowania Polskiej Strefy Inwestycji na wybranych przykładach	177
Piotr Paczóska Polityka miejska i planowanie strategicznego rozwoju	191
Victoria Datsenko Формування інноваційних команд, які забезпечують функціонування організацій, заснованих на знаннях	209
Oksana Sydorenko The role of emotional intelligence in the training of managers	215
Maryna Sokur Drivers of eco-innovative business development	229
Justyna Gorzkowicz, Małgorzata Witkowska Perspektywy zarządzania projektami naukowymi metodą Agile z elementami Design Thinking i lingua-brandingu	239
Viktoriia Hurochkina, Ya. M. Yosifchuk Economic security of the pharmaceutical market of Ukraine under the conditions of marital state	257
Franciszek Mroczko Kluczowe zmiany w standardzie ISO 9001:2015	267
Piotr Paczóska Samorząd terytorialny w Polsce w dobie transformacji systemowej, podziały administracyjne na przestrzeni dziejów	283

Nadiia Senovska
Iryna Nestaiko

Narodowy Uniwersytet Pedagogiczny
im. Wołodomyra Hnatiuka
Tarnopol, Ukraina

Algorytm analizy webinarów dla nauczycieli

Problem i wyzwania wynikające z realizacji zadań dydaktycznych z wykorzystaniem technologii informacyjnych

Masowa ofensywa Rosjan 24 lutego 2022 r. uniemożliwiła zwyczajne spokojne życie i proces edukacyjny na Ukrainie. Jednak dwa tygodnie później szkolenie kontynuowano w formie zdalnej. Oczywiście nie we wszystkich regionach. Ponieważ wojna rosyjsko-ukraińska trwa, a dokładne perspektywy jej rozmieszczenia nie są znane, nauczyciele muszą planować i prowadzić swoją działalność zawodową w warunkach siły wyższej, gdy niebezpieczeństwo zagraża samemu istnieniu instytucji edukacyjnych na Ukrainie oraz życiu i zdrowiu ich pracowników i studentów. Wiosną i jesienią 2022 r. zdalne zorganizowanie procesu edukacyjnego dla wielu nauczycieli, uczniów i studentów stało się niemal jedyną okazją do przyłączenia się do niego: miliony ludzi zmieniły miejsce zamieszkania z powodu wojny.

Bardzo ważne okazało się doświadczenie uczenia się na odległość zdobyte podczas pandemii COVID-19. Innym czynnikiem, który przyczynił się do przywrócenia pracy instytucji edukacyjnych Ukrainy (w miarę możliwości) była integracja europejska. Dystansowy format procesu edukacyjnego nie jest niczym nowym w Unii Europejskiej. W związku z tym Ukraina, która 23 czerwca 2022 r. została oficjalnym kandydatem do UE, ma prawo i możliwość dołączenia do najlepszych europejskich osiągnięć w kontekście edukacji." E-learning, oparty na wykorzystaniu technologii internetowych do tworzenia, zarządzania, selekcji treści edukacyjnych, zachowania informacji o uczniach i monitorowania ich sukcesu, do komunikacji, staje się stale tradycyjną podstawą procesu edukacyjnego"¹. Wiele nowoczesnych

¹ П. Малезжик, Г. Ткачук, *Вебінар як форма організації практико-технічної підготовки майбутніх ІТ-фахівців*. Науковий вісник імені В.О. Сухомлинського, 2019. Педагогічні

technologii i narzędzi edukacyjnych jest od pewnego czasu używanych przez ukraińskich nauczycieli. Wśród nich jest webinar.

Instytucje edukacyjne Ukrainy mogą skupić się na badaniach i osiągnięciach wielu naukowców w celu organizacji edukacji w dzisiejszych trudnych warunkach: D. Keegan, N. Morze, O. Ignatenki, L. Biłousowej, W. Andrijewskiej, O. Kosogowego, J. Smyrnowej-Trybulskiej i in.²

Wychodząc naprzeciw zapotrzebowaniu osób poszukujących edukacji, wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne, ważne było zorganizowanie dostępnych elektronicznych zasobów edukacyjnych dla studiowania dyscyplin w trybie samodzielnej pracy i kontroli nad tym procesem. O. Kapustiańska zauważyła: „Jednocześnie w procesie edukacyjnym konieczne sugerowano zastosowanie komunikacji asynchronicznej między uczniem a nauczycielem (e-mail, forum), a następnie komunikacji synchronicznej (czat). W rzadkich przypadkach, ze względu na wysokie koszty oprogramowania i ruchu, zaplanowano wideokonferencje dla strumieni studentów... Sukces w rozwoju ICT oraz jasne zrozumienie przez społeczność akademicką, że największą skuteczność w osiąganiu wysokiej jakości edukacji osiąga się poprzez osobistą komunikację między nauczycielem a studentami, doprowadziły do tego, że około 2011 roku aktywny rozwój, a następnie wykorzystanie nowe technologie informacyjno-komunikacyjne – webinaria”³.

Sam termin „webinar (web-based seminar)” ma pochodzenie angielskie i tłumaczy się jako „seminarium zorganizowane przy użyciu technologii internetowych”. Po pierwsze, rozpowszechniły się w środowisku biznesowym. Do ich organizacji wykorzystano technologie wideokonferencji, telefonii internetowej itp. W pierwszych latach po pojawieniu się Internetu termin „konferencja internetowa” był nawet używany w odniesieniu do gałęzi forum lub tablicy ogłoszeń. Później termin ten nabrał znaczenia komunikacji w czasie rzeczywistym. Nowoczesne webinaria (w zależności od dostawcy)

науки. № 4 (67). [<http://mdu.edu.ua/wp-content/uploads/ped-visnik-67-2019-51.pdf>] – 09.08.2022.

² D. Keegan, *Distance training: taking stock at a time of change*. London and New York: Routledge, 2000.

Н. Морзе, О. Ігнатенко, *Методичні особливості вебінарів як інноваційної технології навчання*. Інформаційні технології в освіті: зб. наук. пр. Вип. 5. Херсон: ХДУ, 2010, С. 31-39.

Л. Білоусова, В. Андрієвська, *Концепція BYOD як інструмент реалізації STEAM-освіти*. Фізика, 2017. Випуск 4 (14), С. 13-17.

О. Косогов, *Метод аналізу та оцінювання інформаційних загроз державі у військовій сфері для визначення адекватних заходів протидії*. Сучасні інформаційні технології у сфері безпеки та оборони, 2017. № 3 (30). С. 40-44. [<http://sit.nuou.org.ua/article/download/213554/213677>] – 09.08.2022.

Е. Smyrnova-Trybulska, Т. Terlecka, L. Varthenko-Trotsenko, N. Morze. *Implementation of adaptive learning at higher education institutions by means of Moodle LMS*. Journal of Physics: Conference Series, Volume 1840, XII International Conference on Mathematics, Science and Technology Education (ICon-MaSTEd 2020) 15-17 October 2020, Kryvyi Rih, Ukraine. [<https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1742-6596/1840/1/012062/pdf>] – 09.08.2022.

³ О. Капустянська, *Вебінари як нова освітня інформаційно-комунікаційна технологія*. Урок. ОСВІТА. UA. 16 березня 2015 року. [<https://urok.osvita.ua/materials/education/46395>] – 09.08.2022.

mogą pełnić funkcję anonimowości („niewidzialności”) użytkowników: uczestnicy tej samej konferencji mogą nie wiedzieć o swojej obecności.

Kiedy niezawodne systemy komunikacji konferencyjnej zaczęły być szeroko stosowane (stały się dostępne) w Internecie, jako szczególną formę edukacji pojawił się webinar (koniec lat 90). Z reguły, aby zorganizować webinar, należy zarejestrować się na odpowiednim portalu, który świadczy takie usługi i wejść na wirtualną klasę. Jednocześnie usługa może być bezpłatna lub płatna. Oczywiście płatna usługa daje większe możliwości.

Dziś, jeśli chodzi o szkolnictwo wyższe i rozwój zawodowy, nie sposób sobie wyobrazić tych procesów bez webinarów. G. Onkowycz zauważa, że „Ta najnowsza forma edukacji i samokształcenia za pomocą najnowszych medialnych technologii edukacyjnych szybko się rozprzestrzeniła⁴.

W procesie edukacyjnym webinarium jest definiowane jednocześnie jako technologia informacyjno-komunikacyjna⁵ i forma uczenia⁶. Swoistą kombinację tych podejść zaproponowała Г. Онкович: „właściwe jest interpretowanie omawianej technologii jako interaktywnej sieciowej formy organizowania sesji edukacyjnej, której warunkiem jest wykorzystanie zasobów informacyjnych i oprogramowania. To jest wykład (seminarium) na temat internetowej sieci informacyjnej w trybie online⁷. W kontekście naszej pracy webinar zinterpretujemy jako sieciową sesję edukacyjną prowadzoną zdalnie z wykorzystaniem oprogramowania i zasobów zapewniających wysokie nasycenie informacją i aktywność słuchaczy w czasie rzeczywistym. „Ta forma nauczania na odległość szybko się rozwija. Świadczy o tym duża popularność stron internetowych, które zawierają szczegółowe zalecenia i instrukcje krok po kroku dotyczące tworzenia i prowadzenia webinarów, spotkań online, seminariów online i konferencji internetowych o różnym stopniu złożoności i tematyce⁸.

⁴ Г. Онкович, *Вебінар як публічний виступ та його різновиди*. Донецький вісник Наукового товариства ім. Шевченка. Т. 48. Донецьк – Маріуполь, 2021, С. 117–134.

⁵ О. Капустянська, *Вебінари як нова освітня інформаційно-комунікаційна технологія*. Урок. ОСВІТА. UA. 16 березня 2015 року. [https://urok.osvita.ua/materials/education/46395] – 9.08.2022.

П. Малезик, Г. Ткачук, *Вебінар як форма організації практико-технічної підготовки майбутніх ІТ-фахівців*. Науковий вісник імені В. О. Сухомлинського, 2019. Педагогічні науки. № 4 (67). [http://mdu.edu.ua/wp-content/uploads/ped-visnik-67-2019-51.pdf] – 09.08.2022.

⁶ М. Таран, *Вебінар – сучасна форма навчання та спілкування: методичні рекомендації*. Запоріжжя, 2018. 34 с.

М. Жовнір, Н. Бондар, *Використання вебінарів лінгвоукраїнознавчого спрямування в процесі навчання української мови як іноземної*. Актуальні питання медичної (фармацевтичної) освіти іноземних громадян: проблеми та перспективи: збірник статей навч.-наук. конф. з міжнар. участю. (Полтава, 22 листопада 2018 р.) Полтава, 2018. С. 29–33. [http://repository.pdmu.edu.ua/handle/123456789/9025] – 09.08.2022.

⁷ Г. Онкович, *Вебінар як публічний виступ та його різновиди*. Донецький вісник Наукового товариства ім. Шевченка. Т. 48. Донецьк – Маріуполь, 2021, С. 117–134

⁸ М. Жовнір, Н. Бондар, *Використання вебінарів лінгвоукраїнознавчого спрямування в процесі навчання української мови як іноземної*. Актуальні питання медичної (фармацевтичної) освіти іноземних громадян: проблеми та перспективи: збірник статей навч.-наук. конф. з міжнар. участю. (Полтава, 22 листопада 2018 р.) Полтава, 2018, С. 29–33. [http://repository.pdmu.edu.ua/handle/123456789/9025] – 09.08.2022.

Problemem wprowadzenia webinarów do procesu edukacyjnego Ukrainy zajmowały się N. Morze, O. Ignatenko, W. Kucharenko, W. Carenko, G. Tkaczuk i in.⁹. Dzisiaj badacze wyróżniają całą gamę webinarów: edukacyjne, organizacyjne, webinaria wspierające badania, informacyjne i prezentacyjne, konsultacyjne, webinaria-wywiady itp. Każdy z określonych typów ma swoją własną charakterystykę, a także bezwarunkową korzyść dla procesu edukacyjnego¹⁰.

Niektórzy badacze zauważają, że webinarium ma istotne zalety we współczesnym procesie edukacyjnym: minimalne koszty wydarzeń organizowanych i prowadzonych przez instytucję edukacyjną, czas na przygotowanie i przeprowadzenie webinaru przez wykładowcę, niezależnie od wielkości grup badawczych, jest znikomy; stosunkowo niski koszt, ponieważ prostota przeprowadzenia i dołączenia do webinaru to doskonała opcja połączenia ceny i jakości nauczania na odległość; zdalna forma komunikacji – możesz słuchać wykładowcy przebywając w dowolnym miejscu; wygoda – do nowoczesnych webinarów można dołączyć zarówno ze smartfona, jak i komputera z dostępem do Internetu; dostępność dla niemal nieograniczonej liczby uczestników; interaktywność interakcji między uczestnikami a prezydentem, która odbywa się za pomocą czatu (najczęściej) lub za pomocą komunikacji wideo; często istnieje możliwość zadania pytań trenerom przed rozpoczęciem rejestracji; wykładowcy mogą udzielać odpowiedzi zarówno w czasie rzeczywistym, jak i za pośrednictwem korespondencji e-mailowej; możliwość dostępu do zasobów internetowych zarówno w trakcie webinaru, jak i po nim – ponieważ po jego zakończeniu uczestnicy otrzymują link do pobrania prezentacji, często – do ponownego obejrzenia; możliwość zapisania webinaru w odpowiednim formacie wideo, następnie nagrania można oglądać na kanale YouTube lub innych zasobach¹¹.

⁹ Н. Морзе, О. Ігнатенко, *Методичні особливості вебінарів як інноваційної технології навчання*. Інформаційні технології в освіті: зб. наук. пр. Вип. 5. Херсон: ХДУ, 2010. С. 31–39.

В. Кухаренко, *Використання вебінарів у навчальному процесі*. Комп'ютер в школі та сім'ї, 2011. № 2 (90), С. 12–16.

В. Царенко, *Вебінар як технологія навчального співробітництва учнів і вчителів середніх шкіл*. Інформаційні технології в освіті: зб. наук. праць. Вип. 9. Херсон: ХДУ, 2011, С. 89–93.

Г. Ткачук, *Особливості організації та проведення вебінарів засобами платформи Bigbluebutton*. Комп'ютер у школі та сім'ї, 2016. № 2 (130). Київ: Фенікс, С. 43–46.

¹⁰ Г. Онкович, *Вебінар як публічний виступ та його різновиди*. Донецький вісник Науково-товариства ім. Шевченка. Т. 48. Донецьк – Маріуполь, 2021, С. 117–134.

¹¹ О. Капустянська, *Вебінари як нова освітня інформаційно-комунікаційна технологія*. Урок. ОСВІТА. UA. 16 березня 2015 року. [https://urok.osvita.ua/materials/education/46395] – 09.08.2022.

Г. Ткачук, *Особливості організації та проведення вебінарів засобами платформи Bigbluebutton*. Комп'ютер у школі та сім'ї, 2016. № 2 (130). Київ: Фенікс, С. 43–46.

Д.І. Просяна, М.А. Томченко, *Вебінар як форма розвитку професійних компетентностей майбутніх науково-педагогічних працівників*. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 05. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Випуск 76. Київ, 2020. С. 131–137. [http://enpui.npu.edu.ua/handle/123456789/32919] – 09.08.2022.

В. Свяцький, О. Скрипник, *Вебінар як складова дистанційної освіти*. Modernі інформаційні технології, 2015. № 15, С. 71–73.

Jednocześnie naukowcy również zwracają uwagę na wady tej formy edukacji: prawie całkowity brak więzi emocjonalnej, co jest ważne w procesie dyskusji, ponieważ jest ważne dla mówcy dostrzega emocje słuchaczy i odpowiednio na nie reaguje w celu utrzymania uwagi; podczas prowadzenia zajęć praktycznych nie jest możliwe nawiązanie pełnej interakcji interaktywnej, ponieważ prezydent nie jest w stanie samodzielnie monitorować, na jakim etapie realizacji zadania znajduje się ten lub inny uczestnik; prowadzenie pracy wychowawczej z uczestnikami jest trudne, a czasem wręcz niemożliwe, gdyż nie ma warunków do oddziaływania pedagogicznego na edukację i wychowanie¹².

P. Małeżyk i G. Tkaczuk zauważają, że „liczne problemy spowodowane określonymi ograniczeniami nie są znaczące i zostaną rozwiązane w przyszłości. Niektórym komplikacjom można zapobiec i rozwiązać z wyprzedzeniem. Na przykład praca edukacyjna z uczestnikami może być prowadzona w przeddzień webinaru”¹³. O. Kapustiańska również wykazuje wiarę w perspektywę wykorzystania webinarów w procesie edukacyjnym: „Webinaria należą do technologii, która jest kompatybilna z wieloma formami organizacyjnymi i metodami kształcenia. Jednak uczestnicy webinaru potrzebują czasu, aby rozwinąć konkretne umiejętności potrzebne do pracy w trybie webinaru”¹⁴.

Webinaria to nie tylko forma edukacji (głównie w nowoczesnym szkolnictwie wyższym). Bardzo często służą do rozwoju zawodowego. Pomimo działań militarnych w internetowej przestrzeni Ukrainy działa kilka organizacji i platform (Na Urok, EdEra, Osvitoria, SUTO PRO, IVA „Edukacja Ukrainy” itp.), które z powodzeniem prowadzą webinaria jako formę rozwoju zawodowego. Każdy uczestnik tych wydarzeń otrzymuje dokument (certyfikat).

W celu efektywnego planowania webinarów i analizy jakości ich przebiegu, właściwe jest zastosowanie algorytmu, który polega na opisaniu tych form szkolenia według określonych cech: 1) zaangażowanych osób (organizatorów, prelegentów, asystentów, uczestników); 2) planowanie i reklama; 3) oprogramowanie; 4) *próbne testowanie webinarów*; 5) *Data i czas oraz długość trwania webinaru*; 6) cel i zadania; 7) środki techniczne; 8) plan i treść; 9) specyfikę postępowania (jak zrealizowano plan, czy zajęto się całością treści, czy został czas na pytania słuchaczy); 10) recenzje.

¹² O. Словінська, Вебінар як різновид електронної веб-конференції та його місце у мережевому колаборативному навчальному процесі. Інформаційні технології в освіті, 2013. Вип. 17, С. 173–177.

П. Малєжик, Г. Ткачук, Вебінар як форма організації практико-технічної підготовки майбутніх ІТ-фахівців. Науковий вісник імені В. О. Сухомлинського, 2019. Педагогічні науки. № 4 (67). [<http://mdu.edu.ua/wp-content/uploads/ped-visnik-67-2019-51.pdf>] – 09.08.2022.

¹³ П. Малєжик, Г. Ткачук, Вебінар як форма організації практико-технічної підготовки майбутніх ІТ-фахівців. Науковий вісник імені В. О. Сухомлинського, 2019. Педагогічні науки. № 4 (67). [<http://mdu.edu.ua/wp-content/uploads/ped-visnik-67-2019-51.pdf>] – 09.08.2022.

¹⁴ O. Капустянська, Вебінари як нова освітня інформаційно-комунікаційна технологія. Урок. ОСВІТА. UA. 16 березня 2015 року. [<https://urok.osvita.ua/materials/education/46395>] – 09.08.2022.

1. Osoby zaangażowane

Powszechnie wiadomo, że skuteczne webinarium obejmuje cztery role dla zaangażowanych osób. Organizator przygotowuje wydarzenie, zapewnia jego reklamę, uzgadnia z prelegentem płatność (lub wypowiedzianie się na zasadzie wolontariatu) itp. Prelegent jest specjalistą, który w rzeczywistości prowadzi webinarium, zapoznaje słuchaczy z informacjami teoretycznymi związanymi z tematem, a także z praktycznymi doświadczeniami, które mogą być dla nich przydatne. Asystent monitoruje oprogramowanie, w odpowiednim czasie włącza i wyłącza okna transmisji wideo, eliminuje krótkotrwałe awarie w kanałach komunikacji, odpowiada na nowe wiadomości na czacie, czasami wybiera najistotniejsze do przesłania prelegentowi itp. Uczestnikami są osoby zainteresowane otrzymaniem informacji przekazanych przez prelegenta (a także dokumentu/certyfikatu potwierdzającego fakt udziału w webinarium). Wcześniejsze rozłożenie tych ról umożliwia przeprowadzenie wydarzenia w sposób wysokiej jakości i uniknięcie nieprzyjemnych sytuacji.

2. Planowanie i reklama.

Oczywiście trzeba wcześniej zaplanować webinarium i powiadomić potencjalnych uczestników o dacie i godzinie. Najlepiej jest, gdy taka reklama jest kilkakrotnie rozpowszechniana wśród zainteresowanych osób. Na przykład zaraz po planowaniu i tydzień przed wydarzeniem. Informacje można przysyłać na różne sposoby. Ogłoszenie powinno jednak zawierać następujące bloki: 1) program szkolenia (plan programu webinaru); 2) kompetencje zawodowe, które będą rozwijane/poprawiane przez uczestników webinaru; 3) zainteresowanie uczestników – który z ich „bólów” lub problemów pomoże rozwiązać webinarium; 4) główne przesłanie; 5) grupa docelowa; 6) co uczestnik webinaru otrzyma dla siebie; 7) informacje o mówcy (plus zdjęcie); 8) dlaczego uczestnicy powinni uwierzyć i zarejestrować się na webinarium. Jednocześnie warto korzystać nie tylko z oficjalnych stron internetowych instytucji edukacyjnych, ale także z sieci społecznościowych („Facebook”, „Instagram” itp.). Każdy, kto się zarejestrował, powinien otrzymać zaproszenie e-mailem. Dzień i godzinę przed emisją wskazane jest również zrobienie przypomnienia e-mailem.

3. Oprogramowanie.

Oprogramowanie do webinarium zazwyczaj umożliwia wyświetlanie dokumentów w najpopularniejszych formatach; przysyłać obrazy mowy i wideo prezentera i (jeśli to konieczne) innych osób; czat; pokazywać filmy; rysować obiekty graficzne i tekst na tablicy; przechwytywać ekran komputera; publikować pliki do udostępniania; przeprowadzić ankietę wśród słuchaczy. Jedynym wymogiem dla oprogramowania jest to, aby uczestnicy wiedzieli, jak z niego korzystać.

4. Próbné testowanie webinarium

Testowanie aplikacji webinarium są bardzo ważne. Daje to prelegentowi możliwość zapoznania się z oprogramowaniem i nauczenia się jego obsługi, jeśli wcześniej pracował z innymi programami. Odbywa się to również w celu sprawdzenia jakości wideo i dźwięku, uruchomienia prezentacji, ziden-

tyfikowania ewentualnych „dziur” w raporcie (brak logicznej kolejności między slajdami itp.).

5. Data i czas oraz długość trwania webinaru.

Webinaria edukacyjne mają różny czas trwania. Dla uczniów i nauczycieli najwygodniejszy czas to od jednej do dwóch godzin (być może dlatego, że bliżej jest do pary akademickiej). Warto jednak wziąć pod uwagę, że przemówienie prelegenta nie zajmuje całego czasu. Jest też część organizacyjna: pozdrowienia, wprowadzenie prelegenta, czytanie komentarzy na czacie, odpowiedzi na pytania słuchaczy, pożegnanie. Bardzo ważne jest, aby czas imprezy był tradycyjny dla tego typu imprezy w odpowiedniej instytucji edukacyjnej.

6. Cel i zadania.

Są one formułowane arbitralnie. Muszą być jednak zarejestrowane.

7. Środki techniczne

Najczęściej tradycyjne: komputer osobisty, laptop lub smartfon dla każdego uczestnika; materiały prezentacyjne dla prelegenta. Posiadanie prezentacji, która jest następnie wysyłana do publiczności, jest dobrze rozpoznawalną zaletą webinarów. Przecież jednocześnie aktywuje uwagę na ważnych punktach prezentacji i jest rodzajem streszczenia materiału.

7. Plan i treść.

Plan, podobnie jak cel i zadanie, również formułowany jest arbitralnie. Ale jego obecność jest obowiązkowa. Treść - przemówienie prelegenta – często występuje w formie abstraktów, szkiców itp. Nie jest to konieczne. Jedyną wadą jest to, że mówca ma informacje i nie robi zbędnych przerw.

8. Cechy zachowania.

Przeanalizowano po wydarzeniu: 1) czy plan webinaru został w pełni zrealizowany, czy nie; 2) treść jest zakryta albo wcale; 3) czy czas na pytania słuchaczy jest przewidziany i wykorzystany lub ograniczony.

9. Recenzje.

Po zapoznaniu się z informacją zwrotną po webinarze (w czacie i wiadomościach osobistych), prelegent i organizator oceniają powodzenie wydarzenia i perspektywy dalszej współpracy.

Webinar jako forma szkolenia i samokształcenia jest niezastąpiony nie tylko w warunkach pandemii czy wojny. Ma przed sobą wielką przyszłość, ponieważ możliwość dobrania odpowiednich webinarów do dodatkowej nauki danego tematu i wysłuchania ich w nagraniu sprawia, że proces edukacyjny jest bardziej zindywidualizowany.

LITERATURA:

- [1] Білоусова Л., Андрієвська В. *Концепція BYOD як інструмент реалізації STEAM-освіти*. Фізика, 2017. Випуск 4 (14). С. 13–17.

- [2] Жовнір М., Бондар Н. *Використання вебінарів лінгвоукраїнознавчого спрямування в процесі навчання української мови як іноземної*. Актуальні питання медичної (фармацевтичної) освіти іноземних громадян: проблеми та перспективи: збірник статей навч.-наук. конф. з міжнар. участю. (Полтава, 22 листопада 2018 р.) Полтава, 2018, С. 29–33. [<http://repository.pdmu.edu.ua/handle/123456789/9025>] – 09.08.2022.
- [3] Капустянська О. *Вебінари як нова освітня інформаційно-комунікаційна технологія*. Урок. ОСВІТА. UA. 16 березня 2015 року. [<https://urok.osvit.a.ua/materials/education/46395/>] – 09.08.2022.
- [4] Keegan D., *Distance training: taking stock at a time of change*. London and New York: Routledge, 2000.
- [5] Косошов О., *Метод аналізу та оцінювання інформаційних загроз державі у воєнній сфері для визначення адекватних заходів протидії*. Сучасні інформаційні технології у сфері безпеки та оборони, 2017. № 3 (30), С. 40–44. [<http://sit.nuou.org.ua/article/download/213554/213677>] – 09.08.2022.
- [6] Кухаренко В. *Використання вебінарів у навчальному процесі*. Комп'ютер в школі та сім'ї, 2011. № 2 (90), С. 12–16.
- [7] Малезик П., Ткачук Г. *Вебінар як форма організації практико-технічної підготовки майбутніх ІТ-фахівців*. Науковий вісник імені В.О. Сухомлинського, 2019. Педагогічні науки. № 4 (67). [<http://mdu.edu.ua/wp-content/uploads/ped-visnik-67-2019-51.pdf>] – 09.08.2022.
- [8] Морзе Н., Ігнатенко О. *Методичні особливості вебінарів як інноваційної технології навчання*. Інформаційні технології в освіті: зб. наук. пр. Вип. 5. Херсон: ХДУ, 2010, С. 31–39.
- [9] Онкович Г. *Вебінар як публічний виступ та його різновиди*. Донецький вісник Наукового товариства ім. Шевченка. Т. 48. Донецьк – Маріуполь, 2021, С. 117–134 с.
- [10] Просяна Д.І. Томченко М.А. *Вебінар як форма розвитку професійних компетентностей майбутніх науково-педагогічних працівників*. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 05. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Випуск 76. Київ, 2020, С. 131–137. [<http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/32919>] – 09.08.2022.
- [11] Свяцький В., Скрипник О. *Вебінар як складова дистанційної освіти*. Moderni informačni technologie, 2015. № 15, С. 71–73.
- [12] Словінська О., *Вебінар як різновид електронної веб-конференції та його місце у мережевому колаборативному навчальному процесі*. Інформаційні технології в освіті, 2013. Вип. 17, С. 173–177.
- [13] Smurnova-Trybulska E., Terlecka T., Varthenko-Trotsenko L., Morze N. *Implementation of adaptive learning at higher education institutions by means of Moodle LMS*. Journal of Physics: Conference Series, Volume 1840, XII International Conference on Mathematics, Science and Technology Education (ICon-

- MaSTEd 2020) 15-17 October 2020, Kryvyi Rih, Ukraine. [<https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1742-6596/1840/1/012062/pdf>] – 9.08.2022.
- [14] Таран М., *Вебінар – сучасна форма навчання та спілкування: методичні рекомендації*. Запоріжжя, 2018, 34 с.
- [15] Ткачук Г., *Особливості організації та проведення вебінарів засобами платформи Bigbluebutton*. Комп'ютер у школі та сім'ї, 2016. № 2 (130). Київ: Фенікс, С. 43–46.
- [16] Царенко В., *Вебінар як технологія навчального співробітництва учнів і вчителів середніх шкіл*. Інформаційні технології в освіті: зб. наук. праць. Вип. 9. Херсон: ХДУ, 2011, С. 89–93.

АНОТАЦІЯ

Алгоритм аналізу вебінарів для вчителів

У статті здійснено аналіз вебінарів як частини сучасного освітнього процесу України – європейської держави. Розкрито роль вебінарів у межах дистанційного навчання та підвищення кваліфікації. Схарактеризовано дослідження вебінарів як форми та як технології навчання. На основі опрацювання наукової літератури класифіковано їх недоліки та переваги. Метою статті є опис алгоритму аналізу вебінарів для педагогів. Алгоритм розроблено за авторською методикою відповідно до таких характеристик: залучені особи (організатори, доповідачі, асистенти, учасники); планування та реклама; програмне забезпечення; тестовий запуск; час проведення і тривалість; мета та завдання; засоби; план і зміст; особливості проведення (як був реалізований план, чи висвітлено весь зміст, чи залишився час на запитання слухачів); відгуки.

Ключові слова: вебінар як форма і технологія навчання; підвищення кваліфікації педагогів.

SUMMARY

Analysis algorithm of webinars for teachers

The article analyzes webinars as part of the modern educational process of Ukraine, a European state. The role of webinars within distance learning and professional development is revealed. The study of webinars as a form and as a learning technology is characterized. Based on the study of scientific literature, their disadvantages and advantages are classified. The purpose of the article is to describe the algorithm for the analysis of webinars for teachers. The algorithm was developed according to the author's methodology according to the following characteristics: involved persons (organizers, speakers, assistants, participants); planning and advertis-

ing; Software; test launch; time and duration; purpose and task; means; plan and content; features of the event (how the plan was implemented, whether the entire content was covered, whether there was time left for audience questions); feedback.

Key words: webinar as a form and technology of education; professional development of teachers.